

HAMLET BOÐAR ANARKISMA

Leikfélag Reykjavíkur:
Hemmi eftir Véstein Lúðvíks-
son. Leikstjóri María Kristjáns-
dóttir. Leikmynd og búningar
Magnús Pálsson. Leikhljóð
Sigurður Rúnar Jónsson. Lýsing
Daniel Villiamsson. Leikendur
Harald G. Haraldsson, Margrét
Helga Jóhannsdóttir, Sigríður
Hagalin, Kjartan Ragnarsson,
Pétur Einarsson, Aðalsteinn
Bergdal, Guðrún Asmunds-
dóttir, Kristín Bjarnadóttir,

inn í vinnudeilu sem leiðir hann
til þess að fara að grufu í for-
tiðinni. Reynist að vonum
margt rottið í ríki Dan... af-
sakið, Skipavík. Hemmi er
sonur verkalyðsforingjans
mikla og glæsta sem hengdi sig í
kreppunni, en er nú stjúpsonur
aðalgrósserans á staðnum. Þar
með höfum við mótfíð úr Ham-
let, drenginn sem grunar að
móðir hans hafi gengið að eiga
föðurmorðingja hans og leit

leikann í höndunum.
Undir niðri eru það sem sagt
stéttaátök sem leikritið fjallar
um og það fólk sem verður á
milli í þeim átökum.

Það eru engar nýjar fréttir að
valdsmenn og grösserar séu hin
verstu fól og neyti allra bragða
til að halda sínum hlut. Og þó að
atvik leiksins séu stundum
býsna ævintýrleg þá er stuðst
við atburði sem raunverulega
gerðust jafnvel í nákvæmum
efnisatriðum.

Hitt er nýrra í okkar bók-
menntum (þ.m.t. leikrit) að
hinna stritandi, bjartsýnu og
baráttuglöðu alþýðu sé lýst sem
ábyrgðarlausum tækifæris-
sinnnum sem á sér þann sann-
leika sem best hentar hverju
sinni. Og foringjarnir eru jafn-
vel sýnu verri. Goðsögnin um
glæsta fortíð verkalyðsbarátt-
unnar er afhjúpuð og hafnað
foringjavelðinu sem hreyfingin
byggir á. Bóðskapurinn er í
rauninni anarkistiskur, verka-
lyðurinn verður að stjórna sér
sjálfur án „foringjanna“ hvern-
ig sem það yrði nú í fram-
kvæmd.

Það er margt sem tekið er
fyrir í þessu leikriti og það
verður helsti galli þess. Ekki
endilega það í sjálfu sér, heldur
að þessir efnispættir ná ekki
almennilega saman og niður-

Harald í hlutverki Hemma:
Ekki fullunnið verk en vel skilað
í sýningunni, segir Gunnlaugur
m.a. í umsögn sinni.

staðan verður sú að leikfléttan
er ofhlaðin. T.d. verður ástar-
málápátturinn hálf utangátta,
fléttast aldrei almennilega
saman við aðra efnispætti. Svo
er um fleira. Hér held ég að liggi
að baki að leikritið er alls ekki
fullunnið frá hendi höfundar.
Hversu gott og blessað sem það
nú er að höfundur vinni verk sitt
í leikhúsinu, þá held ég að nauð-
synlegt sé að höfundur telji sig
hafa lokið verkinu þegar
æfingar hefjast, þó gera megi
lagfæringar á æfingatíma,
þ.e.a.s. ef ekki er ótakmarkaður
tími til umræða.

Sviðsetning leikritsins finnst
mér mjög góð. Leikstjórinn fer
bá leið að stílfæra þetta raun-
sæislega efni mjög mikið í
leiknum og byggir mikið á sam-
spili hópa og einstaklinga. Leik-
búnaður er nánast enginn, hall-
andi svið innan þriggja ramma
úr járn. Á þessu sviði tekst leik-
hópnum oft að skapa líf og and-
rúmsloft sem maður hrifst með.
Leiktextinn er oft upphafinn og
myndrænn og skilubu flestir
leikarar honum býsna vel, en
hinsvegar urðu þeir stundum
hálf vandræðalegir þegar orð-
ráður urðu einum af prédikun-
arkenndar. Slíkt kom fulloft
fyrir og skrifast á framan-
greindan reikning höfundar. Í
heild fannst mér leikhópurinn
skila vel því verki sem lagt var
upp í hendurnar á honum.

Leikhljóð Sigurðar Rúnars
voru skemmtilegt krydd með
þessari sérstæðu sýningu.

Það er full ástæða til að hvetja
fólk til að sjá þetta leikrit. Í
fyrsta lagi vegna þess að öll ný
íslensk leikrit eru í eðli sínu
forvitnileg. Í öðru lagi vegna
þess að hér er á ferðinni nýstár-
leg og skemmtileg uppsetning.
Og í þriðja lagi vegna þess að
hér er tekið fyrir efni sem fylli-
lega er umræðu vert og kemur
okkur við, þó mörgum veitist
kannski erfitt að horfast í augu
við mannlfsmýnd verkensins og
óttist að hugsa til enda þá
hugsun sem hafin er í verkinu.

Leiklist
eftir Gunnlaug Ástgeirsson

Elisabet Þórisdóttir, Ólöf María
Jóhannsdóttir, Jón Gunnar Þor-
steinsson, Hjalti Rögnvaldsson,
Hanna María Karlsdóttir, Soffía
Jakobsd., Aðalheiður
Jóhannsd., Sigurður Karlsson,
Jón Hjartarson, Karl
Guðmundsson.

Á yfirborðinu fjallar þetta
leikrit um ungan mann sem
kemur heim í sjávarplássib
Skipavík frá útlöndum þar sem
hann er við nám. Hann flækist

hans miðar að því að komast að
hinu sanna. Og sannleikurinn
kemur í ljós. Grunurinn er
réttur en um leið þolir goð-
sögnin um hinn glæsta föður illa
sannleikans ljós. Hemmi ætlar
að nota sannleikann til að koll-
varpa veldi grösserans, stjupa
sins en alþýða leiksins þolir
ekki að heyra allan sannleik-
ann, sannleikann um sína eigin
fortíð og í lokin stendur Hemmi
einn og yfirgefinn, en með sann-

Flókin og glitrandi vefur

síðasta leikrit Jökuls Jakobssonar
fært á fjalir Litla sviðsins

„Þetta leikrit er skilgetið af-
sprengi síns höfundar og ber ótví-
ræð einkenni hans,” sagði Sveinn
Einarsson Þjóðleikhússtjóri, þeg-
ar Helgarpósturinn ræddi við
hann um verkefni, sem verður
fært upp á Litla sviðinu í byrjun
næsta mánaðar.

Hér er á ferðinni síðasta leikrit
Jökuls Jakobssonar, sem ber
heitið í öruggri borg. Jökull hafði
lokið við handritið áður en hann
dó, en venjulega vann hann þó að
því að betrumbæta leikrit sín
fram af fyrstu sýningu, svo ef-
laust hefði endanleg gerð þessa
verks getað orðið að einhverju
leyti önnur. Fram til síðasta dags
vann hann að endurbótum. Síð-
asti hlutinn barst Sveini Einarss-
yni eftir lát hans.

Nafn leikritsins er tilvitnun í
Davíðssálma. Það er „kammer-
leikrit”, eins og Sveinn orðar það,
og í því veltir Jökull fyrir sér
framtið mannkyns. Leikurinn
gæti rétt eins gerst í húsi í
Reykjavík. Persónurnar eru
tvenn hjón og maður sem kemur
frá Austurlöndum, þar sem hann
hefur sennilega starfað á vegum
einhverrar þróunarstofnunar. Í
venjulegri íslenskri stofu mætast

þessir tveir heimar í þrem þátt-
um.

Sveinn leikstjóri verkinu og lét
hann mjög vel af því.

„Það vekur mikinn áhuga hjá
mér,” sagði hann. „Leikritið er
fyndið, eins og Jökuls er von og
vísa, aðgengilegt og skemmtilegt
en jafnframt er flókin og glitr-
andi í því vefurinn.”

Ekki fékkst Sveinn til að up-
lýsa mikið um efni leikritsins. Í
því kvað hann margt koma á ó-
vart og því vildi hann ekki eyði-
leggja neitt fyrir áhorfendur.

„Jökull gerir mikla úttekt
þarna á sinni samtíð. Hann er
kannski ómyrkari í máli um sínar
skoðanir en oft áður, en þetta er
framhald þeirra tema, sem eru í
fyrri leikritum hans. Hér streyma
hugmyndirnar að ósi. Leikurinn
skilur eftir mjög margar spurn-
ingar, en þó er ákveðin niður-
staða í verkinu.”

Jökull hafði þann sið að vinna
með leikstjóra og leikara að up-
setningu leikrita sinna. Ábyrgð
leikstjórans er því kannski óvenju
mikil núna. Þeir Sveinn höfðu þó
náð að ræða saman um verkið,
enda löngu ákveðið að Sveinn
leikstjóri þvi.

tímanum, enda eru bækurnar
undirritaðar Studies in the art
of the Renaissance I-II.

Bækurnar eru samansafn
greina sem Gombrich hefur tek-
ið saman um aðskiljanleg efni,
tengd listum og menningu á
íttalu. Í fyrri bókinni er farið í
sögulegan bakgrunn og félags-
veruleika þann sem stjórnað
listsköpuninni á tímum
Mediceanna í Flórens og tekin
dæmi um framvindu list-
sköpunartækni og formbreyt-
inga. Í seinni bókinni fjallar
Gombrich um þrengra svið
iconologiunnar.

Allt er þetta ritað í þeim
rjómastil sem einkennir enska
sagnfræðiritun, án þess að efn-
inu séu gerð yfirborðleg skil.
Hér nýtur Gombrich þeirra
gagna og heimilda sem
Warburg og Courtauld lista-
stofnanirnar eiga í svo ríkum
máli. Það er gaman að fylgjast
með hvernig hann gengur í
berhögg við víðurkenndar
skoðanir um margvísleg efni.
Gombrich dregur t.d. upp mjög

glögga mynd af samskiptum
Medici-féðganna við listamenn
og varpar þar nýju ljósi á ýmsa
hluti. Honum tekst mjög vel að
komast hjá því hallelúja, sem
umlukið hefur þessa merku ætt
og afskipti, hennar af menn-
ingu samtímans. Án þess að
leggja einhvern nútímadóm á
gerðir þessara „listverndara”,
varpar Gombrich hulunni af
þeim guðdómi sem menn hafa
byggt kringum Medici-ættina,
allt frá dögum Vasaris. Í einum
stysta kafla bókarinnar fjallar
Gombrich um kenningar
Leonardos varðandi teikningu
og sýnir að þær hafa ekki verið
meðteknar af samtímanum
átakalaust.

Það er mikill fengur að slík-
um bókum sem verk Gombrich
eru. Hann er þó aðeins einn af
fjölda annarra, sem rita um list-
fræðileg efni og vonandi fer
þessi litli vísir að frambóði,
vaxandi í bókabúðum landsins,
þannig að sem flestir listunn-
endur geti fylgst með framför-
um í þessum fræðum.

Frá æfingu á leikriti Jökuls Jakobssonar: í öruggri borg. Með hlutverk
leiksins fara Þorsteinn Gunnarsson, Helga Bachmann, Briet
Héðinsdóttir og Bessi Bjarnason.

„Það er svo með verk, sem eru
eins ríkuleg í sínum kjarna og
þetta, að á þeim eru ýmsar túlk-
unarleiðir,” sagði Sveinn. „Við
erum að tala okkur saman um
leiðina, leikararnir og ég. Verkið
hefur tendrað umræðugleði
mikla.”

Þótt persónur leiksins séu í
raun 5 fengum við aðeins uppgef-
in nöfn fjögurra leikara, án skýr-
inga. Þeir eru Þorsteinn Gunn-

arsson, Helga Bachmann, Briet
Héðinsdóttir og Bessi Bjarnason.

Baltasar er höfundur leik-
myndarinnar og í þetta sinn, eins
og oftast áður á Litla sviðinu, eru
farnar nýjar leiðir í því efni. Það
er markmið Þjóðleikhússins að á
Litla sviðinu sé engin sýning ann-
arri lík hvað umgerð snertir.
Ahorfandinn á að koma að ein-
hverju nýju í hvert sinn.

—SJ.

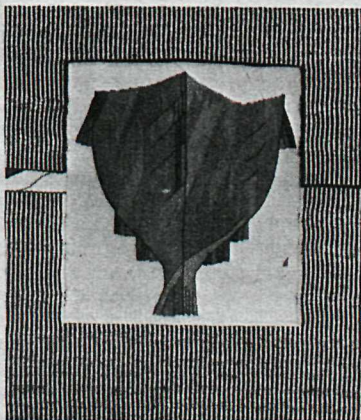
AÐSEND LIST

Tvær merkilegar listsýningar
verða opnaðar laugardaginn 12.
apríl. Þær eiga það auk þess sam-
eiginlegt að koma frá frændum
okkar austanhafs.

Á Kjarvalsstöðum verður sýn-
ing á norrænni vefjalist. Þessi
sýning er farandsýning, sem
haldin er þriðja hvert ár um öll
Norburlöndin. Þessi sýning lýkur
ferli sínum hér, en hún var fyrst
opnuð í Gautaborg 20. júní 1979.
Hingað kemur hún frá Þórshöfn.
Í Norræna húsinu verða sýnd

verk úr Henie-Onstad safninu í
Oslo. Listasafn Kópavogs fékk
þessa sýningu hingað, en Frank
Ponzi listfræðingur sér um að
setja hana upp. Henie-Onstad
safnið var stofnað af skauta-
drottningunni Sonju Henie og
manni hennar. Safnið sjálft er hin
sérkennilegasta bygging, sem
var aðsama skapi dýr í byggingu.
En verk safnsins eru ekki síður
merkileg og hlýtur því að vera
mikill fengur fyrir okkur að fá
sýningu þaðan.

—SJ.

Skjaldarmerki heitir þessi mynd-
vefnaður Asgerðar Búadóttur.
Verkið er á sýningunni að Kjar-
valsstöðum.

„Hulda skáldkona” eftir Hildi
Hákonardóttur.

Myndlist í vitavörslu

Grimur Steindórsson opnaði á
skírdag sýningu í FÍM-salnum við
Laugarnesveg. Hann sýnir þar
ólumálverk, vatnsblámyndir og
skúlptúra, alls milli 60 og 70 verk.
Grimur stundaði myndlistar-
nám hjá Kjartani Guðjónssyni og
Asmundi Sveinssyni á árunum
’50-’52 og síðar naut hann tilsagn-
ar Péturs Friðriks og Veturlíða
Gunnarssonar.

Hann er lærður járnsmiður en
hefur unnið að ýmsum störfum til
sjós og lands. Meðal annars hefur
hann verið vitavörður á Galtar-
vita og Hornbjargsvita.

„Í vitavörslunni gefst góður
tími til að vinna að myndlist,”
sagði hann. „Að öðru leyti hef ég
ekki haft aðstöðu til að sinna
þessu nema í fristund. Það þarf
að skaffa fjölskyldunni viður-
væri.”

—SJ.

Símsvari sími 32075.

Meira Graffiti
Partívið er búið

Whatever became of the carefree,
crazy kids you met in American Graffiti?

Ný bandarísk gamanmynd.
Hvað varð um frjálsegu og
fjórugu táningana sem við
hittum í
AMERICAN GRAFFITI?
Það fáum við að sjá í þessari
bráðfjórugu mynd.
Aðalhlutverk: Paul LeMat,
Cindy Williams, Candy
Clark, ANNA BJÖRNS-
DÓTTIR og fleiri.
Sýnd kl. 5, 7.30 og 10.
Laugardag og sunnudag kl.
2.30, 5, 7.30 og 10.
Bönnubörnum innan 12
ára.